

Silvia Laul

RAUAAJA KULTUURI KUJUNEMINE
EESTI KAGUOSAS

(500 e.Kr. — 500 p.Kr.)

Tallinn 2001

Sisukord

Saateks	7
1. Sissejuhatus	9
1.1. Geograafilised ja ajalised piirid	9
1.2. Piirkonna looduslik iseloomustus	10
1.3. Uurimisloo ülevaade	10
2. Muistised	17
2.1. Asulakohad	17
2.2. Kalmed	27
2.2.1. Tarandkalmete-eelsed matmispaigad	27
2.2.2. Tarandkalmed	31
2.3. Juhu- ja peitleiud	87
3. Leiud	89
3.1. Ehted	90
3.1.1. Sõled	90
3.1.1.1. Silmiksõled	90
3.1.1.2. Profileeritud sõled	92
3.1.1.3. Peakilpsõled	97
3.1.1.4. Kärbissõled	98
3.1.1.5. Ketassõled	108
3.1.1.6. Seondsõled	114
3.1.1.7. Ambsõled	116
3.1.1.8. Muud sõled	120
3.1.2. Nõelad	122
3.1.2.1. Karjasekeppnõelad	122
3.1.2.2. Koonuspeaga nõelad	130
3.1.2.3. Muud nõelad	131
3.1.3. Kaelaehetd	132
3.1.3.1. Kaelavõrud	132
3.1.3.2. Kaelakeed	135
3.1.3.2.1. Spiraaltorud	135
3.1.3.2.2. Pronkshelmed	135
3.1.3.2.3. Klaashelmed	137
3.1.3.2.4. Ripatsid	139

3.1.4. Sõrmused	142
3.1.4.1. Kinnised sõrmused	142
3.1.4.2. Spiraalsed sõrmused	143
3.1.5. Käevõrud	147
3.1.5.1. Õoneskumera läbilõikega käevõrud	147
3.1.5.2. Lamekumera läbilõikega käevõrud	153
3.1.5.3. Ümmarguse läbilõikega käevõrud	154
3.1.5.4. Seeriavõrud	155
3.1.5.5. Muud käevõrutüübid	157
3.1.6. Muud ehted	159
3.2. Töö- ja tarberiistad	160
3.3. Keraamika	166
3.3.1. Savinõude liigid	166
3.3.1.1. I liigi keraamika	168
3.3.1.2. II liigi keraamika	175
3.4. Kronoloogilised rühmad ja leiuvaineses väljenduvad ühendussuunad	181
4. Matmiskombestik	187
4.1. Maa-alused põletushauad	187
4.2. Kivikalmed	189
4.3. Matmisviis	195
5. Viljelusmajandusliku asustuse tihenemine ja majanduse areng	199
5.1. Viljelusmaa hõive algus ja edasine kulg	199
5.2. Viljelusmajanduse kujunemine paleobotaaniliste uuringute andmeil	208
5.3. Käsitöö edenemine	211
6. Kagueestlased läänemeresoome kultuuriruumis	215
<i>Lühendid</i>	225
<i>Kasutatud käsikirjad ja kirjandus</i>	226
<i>Kohanimedele ja kinnismuististe register</i>	236
<i>Die Herausbildung der eisenzeitlichen Kultur im südöstlichen Teil Estlands</i>	
Zusammenfassung	247
<i>Формирование культуры эпохи железа на Юго-Востоке Эстонии</i>	
Резюме	263